

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutioes Morales

In Quibus Vnivers[ae] Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

5. Præcepta de æquitate, & charitate inter ciues tenenda, &
conserua[n]da.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

ex eis faciet sibi fabros ferrarios, & fabros lignarios. *Illius quoque vestras facies sibi vnguentarias, & foecarias, calmaras, & panificas, hoc est, pistrices. Agros quoque vestros, & vineas, & oliueia optima tollet, & dabit seruis suis, sed & segetes vestras, & vinearum redditus addecimabit vt det Eunuchis, & famulis suis, seruos etiam vestros, & ancillas, iuuenes optimos, & asinos asferet, & ponet in opere suo. Greges quoque vestros addecimabit: vos quoque eritis ei serui.* Sunt qui existiment, hæc omnia quæ ibi referuntur, Regibus esse concessa perinde ac si essent iura regalia, & Regis omnia bona postea esse, ita vt ipse sit Dominus omnium nostrorum bonorum mobilium, se mouentium, & stabilium. Sed longè præstat eorum sententia dicentium, ea omnia ibi referri tanquam per ironiam dicta: volebat enim Deus populum suum à Rege petèdo, & creâdo absterre, vnde dicebat, *Hic erit Rex, quem vobis peti sissis, & effragitissis: nimirum ille hæc, & hæc faciet: videte ergo quales solent esse Regis mores, his enim moribus, & hac consuetudine vtentur erga vos Reges: aut ea locum habere, quando publica necessitas postulet, alioqui tyrannica iura sunt, non regia.*

Cap. V.

P R A E C E P T A

De equitate, & charitate inter ciues tenenda, & conseruanda.

Primo quaeritur, ad quamnam capita potissimum reuocari queant Præcepta de ciuibus data? Ad tria reuocantur capita. Alia enim data sunt, vt ciues bene Principibus suis ac Magistratibus parerent. Alia, vt inter se communem pacem, & concordiam, & beneuolentiam alerent, fonerent & conseruarent. Alia, vt bene suæ familiæ præssent, & rem domesticam ad ministrarent. Deutero, capite 22. quædam præcepta traduntur ad mutuam inter ipsos beneuolentiam conciliandam, & tuendam apta, & apposita, hæc nimirum: *Non videbis, inquit, bouem fratris tui, aut uem errantem, & perieribis: sed reduces fratris tui & cet. duces in domum tuam, & erunt apud te quædam ea quærat frater tuus, & recipiat. Similiter facies de asino, & vestimento, & de omni re fratris tui, que perierit: si inuenieris eam, ne negligas eam quasi alienam. Itè, illud quod sequitur. Si uideris asinum fratris tui aut bouem cecidisse in uia, non despicies. Sed subleuabis eum eo.* Nimirum charitas, teste Apostolo, considerat quæ aliorum sunt: eius est vis propria vt quisque non quaerat quæ sua sunt, sed que alterius. Ibidem præcipitur: *vt uir & sumina distinctis uelibus utantur: ne uir scilicet foeminea, nec foemina uirili veste induatur: nimirum vt occasio multorum malorum è medio tum in uiris, tum in foeminis penitus tolleretur, & pax cõseruaretur, & quia apud gentes quædam erat in more positum, vt uiri Dijs sacrificantes uterentur foemineis uelibus & foemina uirilibus indumentis, vt testatur S. Tho. 1. 2. quæst. 102. ar. 6. ad 8. Ibidem quoque præcipit lex, vt qui in arbore, vel in terra nidum auis inueniret, & matrem pullis vel ouis incubantem, is caperet sibi tantum pullos vel oua, & matrem liberè abire sineret. Ita fiebat, ne plurimum Reipublicæ, & communi bono noceret:*

nam si matrem quoque sibi sumeret, procreationem auium impediret: tum etiam quia presentibus rebus & bonis ita uti debemus, ut alijs aliquid relinquamus, non nobis omnia sumamus. Fortassis etiam malefici & uenefici utebantur in suis maleficijs ueneficijsque matre & pullis eius simul captis; aut etiam augurium faustum credebatur matrem simul & pullos inuenire; & inhumanum itidem uidetur, matrem nihil sibi metuentem capere vna cum pullis. Eodem quoque loci sic est: *Cum edificaueris, domum nouam, facies murum tecti per circuitum.* Scilicet in Palestina domus habebant tecta plana, in quibus deambulare, prandere, cœnare, saltare, & ludere Palæstini solebant. Vnde Christus dixit: *Quod in aure auditis prædicare super tecta; & paralyticum effosso tecto per regulas demissum legimus.* Vt igitur omne casus & damni periculum summoueretur à proximo statutum est, vt tecta domorum per circuitum extructo muro fabricarentur. Ibidem hæc lex continetur: *Non arabis in boue simul & asino.* quod decretum eò quoque spectabat, vt illata erga proximum charitas seruaretur, vt æquitas in omnibus teneretur. Aliquando enim ad arandum bos vel asinus conuolui solebat, & bouem conuolui supponebat quis iugo cum proprio asino, & boui totum onus imponebat: aut contra, asinum conuolui ad arandum cum proprio boue iungebat; cum tamen asinus infirmum alioqui animal, cum robustiore boue nequaquam conueniret. huius rei gratia cautum est, ne araretur in boue & asino. Et lex uniuersim intelligebatur, ne asinus cum boue iungeretur ad currum trahendum, aut alia onera deportanda: & generaliter ne diuersi generis animalia ad similia onera iungerentur. Item, vt intelligeremus non permiscenda munda cum immundis, nec sacra profanis. Item, onera esse æqualiter diuidenda: rationem esse habendam uirum cuiusque.

Item: *Non serues vineam tuam altero semine: ne semenis quam seuisi, & que nascuntur ex uinea, pariter sanctificentur, id est, polluantur.* quorsum hoc? vt omnis proles occasio aut malè decimam soluendi, aut partem fructus alteri debitam reddèdi tolleretur. quisque enim ex fructibus decimam soluere debebat. Quod si agro & terræ diuersa semina mandarent, aut ex vno fructu tantummodo decimam soluerent, quasi ex fructu ex vno agro collecto, aut saltem decimam mixtam ex diuersis fructibus; ac proinde uitio affectam soluerent. Idem quoque erat, si ex fructu partem alteri deberent. Aut hæc lex ideo data est, quia Iudæi agros conducebant, immo etiam si emerent, ad tempus tantum emebant ex legis præscripto, nempe ad annum quinquagesimum: ac propterea prohibendum fuit, ne diuersas seminibus agri onerarentur, quibus nempe ut nimum laborantes defatigantur, cum tamen ad suos essent dominos anno quinquagesimo redituri.

Eodem loco præceptum datur, ne quis utatur uelamento, quod ex lana, & lino contextum est. *Leuiticorum 19. Felle, inquit, que ex duobus texta est, non indueris.* Id enim poterat esse, vel quia, vt ait Ioseph. libro quarto Antiquit. capite sexto

Matth. 23.
Matth. 9.

S. Tho. lo-
co supra citato.

S. Tho. ibi
ad 8. arg.

ca uelie

ea vestis solis sacerdotibus conveniebat, erat enim vestis sacerdotalis sacerdotum propria, vel fortassis quia apud Gentes suis diis sacrificantes in usu erat vestis ex lana & lino texta.

Deuteronomij 23. præcipitur, ut si quis vineam alterius ingrederetur, vvas liberè comederet, pro sui animi voto; sed extra in sporta racemos nullos efferret; ut omnis scilicet occasio nocendi graviter proximo submoveretur. Ibidem: *Si intraveris, inquit, segetem amici tui, franges spicas, & manu conteres; falce autem non metes.* Loquitur de messoribus lex ad metendum conductis, quibus concedit, ut si quid efferre velint, manu colligant, non falce. Cavit deinde lex, ne segetes falce colligerentur, ut omnem ansam proximo damnium inferendi præcideret. Præcepta charitatis sunt hæc, quibus moneatur, ut contenti simus rebus presentibus, & quæ supersunt, relinquamus, ut alij quoque habeant, quibus fruantur. Extant & leges civiles de benevolentia, eò pertinentes, ut alter alteri sit commodo & usui, ut velit amicorum omnia esse communia. Hinc etiam Deuteronomij præceptum est, ut manipuli per oblivionem omitti, vel neglecti, vel oliuz & vuarum racemi pauperibus, pupillis, viduis, & aduenis relinquerentur. Hinc etiam Exodi 23. præcipit lex, ne septimo quoque anno seminent, aut colant vineas, oliucta, aut agros alios: & id eò quæ spontè nascantur ex terra, eo anno relinquantur in agro, ut ea ederent pauperes. Et Deuteronomij 14. constituitur, ut singulo tertio quoque anno ex omnibus, quæ à terra quisque colligeret, decimam partem pauperibus, viduis, pupillis, peregrinis & Leuitis reservaret.

Deuteronomij quoque 25. Lex est: *Non eligabis os bovis terentis in area fruges tuas.* Quod Paulus Apostolus rectè intellexit, ita scilicet, ut quisque ex labore suo viuat, & minister, sui operis & laboris mercedem & stipendium habeat. Hebræi sæpè boves conductos habebant ad suas fruges terendas: præcipit ergo lex, ut eos tamen alienos, benè tractarent, perinde ac suos, ac proinde nec eis necessaria denegarent. Quo docentur Principes, & domini ministris suis necessaria ad vitæ usum subdicia & alimenta præbere.

Cap. VI.

P R A E C E P T A

De Alienationibus & venditionibus.

Leuitici 25. statuitur, ut agri & domus, ac ceteræ possessiones non nisi ad certum tempus venderentur, ita ut anno quinquagesimo ad venditores redirent: Vnde quòd annus quinquagesimus propior erat, eò minoris possessiones vendebantur: & quo remotior, pluris, ut in eodem capite legitur. Quod Lex ideo præcepit, ut hereditates, quibus & Iudæorum tribus, & familie dignoscantur, separatè semper manerent. Tum etiam ne aliorum bona alij possiderent, & locupletarentur, alijs in egestate re-

daclis. Deinde ne sortes in terra promissionis singulis tribubus assignatæ permiscerentur, si ad alias tribus transirent: nam eo ipso familie confunderentur, quæ sortibus inter noscebantur, & qui habebat agrum in tribu Iudæ, in ea tribu censebatur, atque ita in reliquis; & propterea ad veterem dominum possessione redeunte, quisque etiam ad suam tribum & familiam revertebatur. Tandiu in tribu Iudæ numerabatur aliquis, quandiu in illius sorte possessionem habebat, etiam si esset ex alia tribu: revertente vero possessione ad virum ex tribu Iudæ, ipse quoque qui emerat eam, revertebatur ad suam tribum; hoc est, desinebat in tribu Iudæ numerari, & censebatur in sua vera tribu: & possessionem venditam propinquus venditoris poterat redimere ante quinquagesimum annum, quia sanctus, & utilius erat, ut ipse eam haberet, quam extraneus, eam enim, ut propinquus, melius adimpleret & coleret. Si quis tamen vendebat domum sitam in vrbe muris cincta, poterat intra anni spatium redimere: ipse vero non redimente, poterat aliquis ex propinquis eius id facere. Quòd si nec ipse, nec propinquus intra annum redimeret, non amplius poterat etiam in anno quinquagesimo, sed ad emptorem, & eius posterum in perpetuum pertinebat: ut haberet in eodem capite Leuitici. Quòd ideo factum est, quoniam per possessiones, quæ sitæ erant in vrbibus muro circumdatis, non fiebat distinctio tribuum, & familiarum: nam Leuitici datæ sunt vrbes, ut haberent domos, in quibus habitarent: *Numerorum 35. Josue 21.* & tamen, ut constat *Numerorum 18.* Leuitæ nullas possessiones habuerunt, quoniam loco possessionum assignata sunt eis iura decimarum, primitiarum, & oblationum. Sed si in villis & oppidis muro non munitis, quæ erant in agris, domus vendebantur etiam si intra annum non redimerentur, postea tamen in anno quinquagesimo vnâ cum ceteris possessionibus & agris ad dominum redibant, ac ita fiebat, ut pauciores domini domos suas venderent in vrbibus muro circumdatis: & ideo vrbes magna hominum frequentia habitabantur, quoniam domus villarum facile vendebantur cum agris. Quòd ideo fuit lege decretum; ut vrbes citium frequentia cohonestarentur: nam cum domus villarum facile venderentur, eo quòd anno quinquagesimo essent ad venditores reditura: conlequens erat vt ex villis multi ad vrbes conlegrarent. Aedes tamen Leuitarum, quæ erant in huiusmodi vrbibus, semper redimi poterant; quòd si non redimerentur, revertebantur ad dominos suos in anno quinquagesimo, ut eodem capite legitur, eo quòd Leuitarum domus voluit Deus, ut id privilegij haberent: nam rationi est maximè consentaneum, ut homines Deo sacri & dicati certis quibusdam privilegijs ornentur, & gaudeant.

Præterea in eodem capite hæc lex continetur: *Non seruis* (scilicet in anno quinquagesimo) *non metetis sive in agro nascens, & primitias venditis non colligatis ab sanctificatione Iudæi, sed sicut ables comedetis.* Sensus est: Non feminabitis, nec seruabitis, aut vinum ex vuis facietis, sed quæ colligatis, & auferetis ex nascetibus sive in sua sicuti electis.

Voluit

Cor. 9.

Matth. 10.

Luc. 9.